

Mihai Eminescu

Epigonii

Cînd privesc zilele de-aur a scripturelor române,
Mă cufund ca într-o mare de visări dulci și senine
Și în jur parcă-mi colindă dulci și mîndre primăveri,
Sau văd nopți ce-ntind deasupra-mi oceanele de stele,
Zile cu trei sori în frunte, verzi dumbrăvi cu filomele,
Cu izvoare-ale gîndirii și cu rîuri de cîntări.

Văd poeți ce-au scris o limbă ca un fagure de miere:
Cichindeal gură de aur, Mumulean glas de durere,
Prale firea cea întoarsă, Daniil cel trist și mic,
Văcărescu cîntînd dulce a iubirii primăvară,
Cantemir croind la planuri din cuțite și pahară,
Beldiman vestind în stihuri pe războiul înimic.

Liră de argint, Sihleanu, – Donici cuib de-nțelepciune,
Care, cum rar se întîmplă, ca să mediteze pune
Urechile ce-s prea lungi ori coarnele de la cerb;
Unde-i boul lui cuminte, unde-i vulpea diplomată?
S-au dus toți, s-au dus cu toate pe o cale nenturnată.
S-a dus Pann, finul Pepelei, cel isteț ca un proverb.

Eliad zidea din visuri și din basme seculare
Delta biblicelor sînte, profețiilor amare,
Adevăr scaldat în mite, sfînx pătrunsă de-nteles;
Munte cu capul de piatră de furtune detunată,
Stă și azi în fața lumii o enigmă nesplicată
Și vegheaz-o stîncă arsă dintre nouri de eres.

Bolliac cînta iobagul ș-a lui lanțuri de aramă;
L-ale țări flamuri negre Cârlova oștirea cheamă,
În prezent vrăjește umbre dintr-al secolilor plan;
Și ca Byron, treaz de vîntul cel sălbatic al durerii,
Palid stinge-Alexandrescu sînta candel-a sperării,
Descifrînd eternitatea din ruina unui an.

Pe-un pat alb ca un liņțoliu zace lebăda murindă,
Zace palida vergină cu lungi gene, voce blîndă –
Viața-i fu o primăvară, moartea-o părere de rău;
Iar poetul ei cel tînăr o privea cu îmbătare,
Și din liră curgeau note și din ochi lacrimi amare.
Și astfel Bolintineanu începu cîntecul său.

Mureșan scutură lanțul cu-a lui voce ruginită,
Rumpe coarde de aramă cu o mînă amorțită,
Cheamă piatra să învie ca și miticul poet,
Smulge munților durerea, brazilor destinul spune
Și bogat în sărăcia-i ca un astru el apune,
Preot deșteptării noastre, semnelor vremii profet.

Iar Negruzzi șterge colbul de pe cronice bătrîne,
Căci pe mucedele pagini stau domniile române,
Scrise de mîna cea veche a-nvățaților mireni;
Moaie pana în coloarea unor vremi de mult trecut,
Zugrăvește din nou iarăși pînzele posomorîte,
Ce-arătau faptele crunte unor domni tirani, vicleni.

Ș-acel rege-al poeziei, veșnic tînăr și ferice,
Ce din frunze îți doinește, ce cu fluierul îți zice,
Ce cu basmul povestește – veselul Alecsandri,
Ce-nșirînd mărgăritare pe a stelei blondă rază,
Acum secolii străbate, o minune luminoasă,
Acum rîde printre lacrimi cînd o cîntă pe Dridri.

Sau visînd o umbră dulce cu de-argint aripe albe,
Cu doi ochi ca două basme mistice, adînce, dalbe,
Cu zîmbirea de vergină, cu glas blînd, duios, încet,
El îi pune pe-a ei frunte mîndru diadem de stele,
O așează-n tron de aur, să domnească lumi rebele
Și iubind-o fără mărgini, scrie: “visul de poet”.

Sau visînd cu doina tristă a voinicului de munte,
Visul apelor adînce și a stîncelor cărunte,
Visul selbelor bătrîne de pe umeri de deal,
El deșteaptă-n sînul nostru dorul țării cei străbune,
El revoacă-n dulci icoane a istoriei minune,
Vremea lui Ștefan cel Mare, zimbru sombru și regal.

.....
Iară noi? noi, epigonii?... Simțiri reci, harfe zdrobite,
Mici de zile, mari de patimi, inimi bătrîne, urîte,
Măști rîzînde, puse bine pe-un caracter inimic;
Dumnezeul nostru: umbră, patria noastră: o frază;
În noi totul e spoială, totu-i lustru fără bază;
Voi credeți în scrisul vostru, noi nu credem în nimic!

Și de-aceea spusa voastră era sîntă și frumoasă,
Căci de minți era gîndită, căci din inimi era scoasă,
Inimi mari, tinere încă, deși voi sunteți bătrîni.
S-a întors mașina lumii, cu voi viitorul trece;
Noi suntem iarăși trecutul, fără inimi, trist și rece;
Noi în noi n-avem nimica, totu-i calp, totu-i străin!

Voi, pierduți în gînduri sînte, convorbeți cu idealuri;
Noi cîrpim cerul cu stele, noi mînjim marea cu valuri,
Căci al nostru-i sur și rece – marea noastră-i de îngheț.
Voi urmați cu răpejune cugetările regine,
Cînd plutind pe aripi sînte printre stelele senine,
Pe-a lor urme luminoase voi asemenea mergêți.

Cu-a ei candelă de aur palida înțelepciune,
Cu zîmbirea ei regală, ca o stea ce nu apune,
Lumina a vieții voastre drum de roze semănat.
Sufletul vostru: un înger, inima voastră: o liră,
Ce la vîntul cald ce-o mișcă, cîntări molcome respiră;
Ochiul vostru vedea-n lume de icoane un palat.

Noi? Privirea scrutătoare ce nimica nu visează,
Ce tablourile mințe, ce simțirea simulează,
Privim reci la lumea asta – vă numim vizionari.
O convenție e totul; ce-i azi drept, mâine-i minciună;
Ați luptat luptă deșartă, ați vînat țintă nebună,
Ați visat zile de aur pe-astă lume de amar.

“Moartea succede vieții, viața succede la moarte”,
Alt sens n-are lumea asta, n-are al scop, altă soarte;
Oamenii din toate cele fac icoană și simbol;
Numesc sînt, frumos și bine ce nimic nu însemnează,
Împărțesc a lor gândire pe sisteme numeroase
Și pun haine de imagini pe cadavru trist și gol.

Ce e cugetarea sacră? Combinare măiestrită
Unor lucru nexistente; carte tristă și-ncîlcită,
Ce mai mult o încifrează cel ce vrea a descifra.
Ce e poezia? Înger palid cu priviri curate,
Voluptuos joc cu icoane și cu glasuri tremurate,
Strai de purpură și aur peste țărîna cea grea.

Rămîneți dară cu bine, sînte firi vizionare,
Ce făceați valul să cînte, ce puneți steaua să zboare,
Ce creați o altă lume pe-astă lume de noroi;
Noi reducem tot la pravul azi în noi, mîni în ruină,
Proști, și genii, mic și mare, sunet, sufletul, lumină –
Toate-s praf... Lumea-i cum este... ca și dînsa suntem noi.

(Mihai Eminescu, *Epigonii*, în M. Eminescu, *Poezii. Proză literară*, I, Ediție de P. Creția, Cartea Românească, București, 1978, pp. 28-31))